

HODNOCENÍ CHUDOBY V EU A V ČESKÉ REPUBLICICE

Dnes, 17. 2. 2012, se v Bruselu koná zasedání Rady EU ve složení ministrů práce a sociálních věcí (EPSCO). Na jejím programu je především hodnocení situace v zaměstnanosti a sociálním postavení občanů EU v kontextu Strategie Evropa 2020. Ministři projednají provádění této strategie a klíčové priority pro letošní rok. Výsledky debaty předloží (spolu s výsledky obdobné debaty Rady ministrů financí - ECOFIN) dánské předsednictví březnové Evropské radě (1. března 2012). ČR patří mezi státy EU s nejnižší mírou ohrožení chudobou.

Radě EPSCO jsou v rámci této debaty předložena ke schválení také hlavní poselství ze třetí zprávy Výboru pro sociální ochranu (SPC) o **monitorování sociálních dopadů krize a pokračující fiskální konsolidaci**. Tato i nedávná **zpráva Evropské komise o situaci zaměstnanosti a sociální situace v EU 2011** popisují vývoj chudoby a sociálního vyloučení v EU jako celku a jednotlivých členských zemích.

Chudoba a sociální vyloučení v EU a v České republice

V roce 2010 si EU stanovila cíl „**vyzvednout nejméně 20 miliónů lidí z rizika ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením**“ do roku 2020. Současně bylo dohodnuto monitorovat chudobu a sociální vyloučení podle tří indikátorů odrážejících mnohotvárnost chudoby a sociálního vyloučení. Těmito indikátory jsou:

- příjmová chudoba,
- materiální deprivace,
- populace žijící v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou.

Z dostupných mezinárodně srovnatelných údajů vyplývá, že v roce 2010 bylo **v EU 115,5 miliónů osob ohroženo chudobou nebo sociálním vyloučením**, což představovalo **23,4 % populace**. Příjmovou chudobou bylo ohroženo 16,4 % populace. Silná materiální deprivace dosáhla 8,1 %. Podíl osob žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby nebo s velmi nízkou pracovní intenzitou činil 9,9 %.

S ohledem na velmi dobrou výchozí pozici České republiky, její předpokládané zhoršení v důsledku hospodářské krize (které se již částečně projevilo ve výsledcích za rok 2010 v porovnání s rokem 2009) a očekávaný demografický vývoj si mohla Česká republika vytýčit pouze realistické cíle do roku 2020. **Národním cílem** stanoveným v roce 2010 je udržet hranici počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením do roku 2020 oproti roku 2008 a současně vyvinout úsilí vedoucí ke snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 30 000 osob.

Česká republika patří v současnosti mezi členské státy Evropské unie s nejnižší hodnotou souhrnného ukazatele „míra ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením“. Ta v roce 2010 dosáhla **14,4 %** a jednalo se o **1 495 tis. osob**. Míra ohrožení příjmovou chudobou byla v Česku nejnižší z celé EU a představovala 9,0 %. Silná materiální deprivace se týkala 6,2 % populace a byla nižší než průměr EU. Podíl osob žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou činil v roce 2010 6,4 %. I tento ukazatel je v ČR v porovnání s ostatními členskými státy EU velice příznivý.

ČR patří v této oblasti mezi státy EU vykazující nejlepší výsledky. Míra ohrožení chudobou nebo sociálním vyloučením v ČR v roce 2010 (14,4 %) dosahuje lepších



hodnot než ve všech starých členských státech (EU-15). Ještě lepší je situace České republiky v porovnání s členskými státy, které vstoupily do EU v roce 2004 a později. Obdobně příznivých výsledků ČR dosahuje v ukazateli míra ohrožení chudobou (s hodnotou 9 % je na prvním místě v EU). V Německu je pro srovnání hodnota tohoto ukazatele vyšší o 6,6 p. b., v Belgii o 5,6 p. b.

Hodnota ukazatele silné materiální deprivace v ČR (6,2 %) není nijak dramaticky vyšší než v některých hospodářsky vyspělých členských státech Unie. Například v Německu dosahuje hodnota tohoto ukazatele 4,5 %, ve Francii 5,8 % a v Belgii 5,9 %.

U ukazatele osob žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou stojí ČR na třetím místě (6,4 %) těsně za hospodářsky nejvyspělejšími státy EU, jako je Lucembursko (5,5 %) a Švédsko (5,9 %).

Nástroje ke snižování chudoby a sociálního vyloučení

K účinnému snižování chudoby a sociálního vyloučení je třeba přesně identifikovat nejzranitelnější skupiny obyvatelstva vystavené největšímu riziku chudoby a sociálního vyloučení. Tento jev není na území EU všude stejný. Obyvatelstvo východní Evropy častěji strádá silnou materiální deprivací. Vyloučení z trhu práce převažuje naopak v členských státech severní a západní Evropy.

Základním nástrojem snižování chudoby či sociálního vyloučení ve společnosti je funkční, pružný a otevřený trh práce. Zvyšování zaměstnanosti, a to zejména v prostředí skupin ohrožených z různých příčin vysokou strukturální nezaměstnaností, je nejlepším příspěvkem k odstraňování chudoby. Především na tento nástroj se ČR soustředí ve svém úsilí o snížení chudoby a sociálního vyloučení.

Sociální ochrana působí spolu s politikou zaměstnanosti a dalšími politikami v těch oblastech problematiky chudoby a sociálního vyloučení, které nelze z různých důvodů vyřešit integrací do trhu práce. I v těchto případech, založených **na principu sociální solidarity**, je třeba reflektovat **nutnost udržitelnosti veřejných výdajů**.

Příloha:

- **Vývoj vybraných ukazatelů charakterizujících riziko chudoby a sociálního vyloučení v EU v roce 2010**

*Viktorie Plívová
vedoucí tiskového oddělení
a tisková mluvčí*